

Prosess rundt anbud av revisjonstjenester

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Stjørdal kommune

Møtedato

21.02.2025

Saknr

04/25

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-030, TI-&01

Arkivsaknr 24/621 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar saken til orientering. Kontrollutvalget vil påpeke at kommunestyret kan beholdes dagens revisjonsordning eller konkurranseutsette revisjonstjenestene. Saken sendes derfor over til kommunestyret med delt innstilling:

ENTEN

1. Kommunestyret konkurranseutsetter revisjonstjenestene og revisor skal velges etter en anbudsprosess. Kommunestyret ber om at:
  - a. Kommunedirektøren melder uttredelse fra Revisjon Midt-Norge SA innen 01.05.25 med virkning fra 01.05.26.
  - b. Kontrollutvalget fremmer en sak til kommunestyret med forslag til anbudsdokumenter høsten 2025.

ELLER

1. Kommunestyret beholder dagens revisjonsordning. Kommunestyret ber om at:
  - a. Eierrepresentanten bes om å ta opp både administrative og politiske erfaringer med revisjon Midt-Norge SA i de fora som er egnet.
  - b. Kontrollutvalget avslutter saken.

Vedlegg

Notat fra Revisjon Midt-Norge SA om Stjørdal kommunes eierskap

Bakgrunn

Kontrollutvalget har bestilt en sak om anbudsprosess for revisjon, saken skal sendes til kommunestyret. Det er kommunestyret som avgjør om kommunen skal endre revisjonsordning. Denne saken beskriver hvordan prosessen kan gjennomføres samt kostnader og konsekvenser.

Sekretariatet har vært avhengig av tilgang på informasjon fra Revisjon Midt-Norge om prosesser og tidsplan for eventuell uttreden av selskapet. Et notat fra Revisjon Midt-Norge svarer ut det sekretariatet konkret trengte informasjon om, og følger saken som vedlegg.

Det er flere forhold i notatet som ikke er kommentert i denne saken, men som kontrollutvalget og kommunestyret bør merke seg. Når kommunestyret har utlyst en anbudskonkurranse, vil man måtte gjennomføre konkurransen og ta det beste tilbudet. Skulle Revisjon Midt-Norge være det beste tilbudet kan man ikke avlyse konkurransen og gå tilbake til medlemskap i Revisjon Midt-Norge igjen.

Saksopplysninger

Bakgrunnen for saken er et brev fra kommunedirektøren til kontrollutvalget, datert 13. november. Her skriver kommunedirektøren at han er usikker på om Revisjon Midt-Norge er konkurransedyktig når det gjelder pris, tidsbruk og kvalitet. Kommunedirektøren ber om at kontrollutvalget bidrar til at revisjonstjenestene kan settes ut på anbud i 2025.

Kontrollutvalget diskuterte henvendelsen fra kommunedirektøren i sitt møte 13.12.24 under sak 60/24 om valg av revisjonsordning. Utvalget fattet dette vedtaket:

Kontrollutvalget ber sekretariatet komme tilbake med en sak om prosessen for å sette revisjon ut på anbud til neste møte 21. februar 2025.

Saken er en oppfølging av kontrollutvalgets vedtak. Vi har i det følgende lagt til grunn at kontrollutvalget ønsker å konkurransesutsette revisjonstjenestene, og at alternative revisjonsordninger ikke er aktuelle.

Prosess for konkurransesutsetting

Konkurransesutsetting av revisjonstjenestene må skje trinnvis. Forenklet framstilt må kommunestyret først endre revisjonsordningen (se under). Deretter ta stilling til hvilket revisjonsselskap som skal få oppdraget etter en anbudskonkurranse.

Kommunestyrets valgmuligheter – de ulike revisjonsordningene

Revisjonstjenestene kan organiseres på tre ulike måter.

1. **Egenregi:** Kommunestyret ansetter revisoren selv. Dette er kun aktuelt for de største kommunene, som Trondheim og Oslo, som har økonomi og volum til å ha et fagmiljø med flere ansatte. Vi mener at dette ikke er aktuelt for Stjørdal kommune.
2. **Interkommunalt samarbeid:** Flere kommuner eier revisjonsselskapet sammen, der hver kommune er deleier. Eierskapet utøves gjennom representantskapet/generalforsamlingen/årsmøtet. De fleste kommunene benytter denne ordningen.
3. **Konkurransesutsetting:** Kommunen kjøper tjenesten fra et revisjonsselskap etter en anbudskonkurranse. Avtalene løper som regel i fire år. Ca. 40 kommuner i Norge har valgt denne ordningen. Store aktører i markedet inkluderer Deloitte, BDO, KPMG, og Revisjon Midt-Norge SA.

Videre prosess

Den videre prosessen for å konkurransesutsette revisjonstjenestene skjer trinnvis, som vi beskriver under.

Trinn 1:

- Kommunestyret tar stilling til om det vil endre revisjonsordning (denne saken) i sitt møte 27. mars 2025.
- I samme sak ber kommunestyret om at kontrollutvalget fremmer en sak for kommunestyret om konkurransesutsetting. Saken skal foreslå kriterier og anbudsdokumenter for anskaffelsen.
- Kommunedirektøren får i oppdrag å melde kommunen ut av Revisjon Midt-Norge fra 1. mai 2025. Uttreden skal skje med ett års varsel. Det blir dermed Revisjon Midt-Norge som avlegger revisjonsberetning for 2025 (innen 15. april), og som presenterer den for kontrollutvalget i løpet av april 2026.

Trinn 2:

Kontrollutvalget behandler en sak om hvilke krav som skal stilles til revisjonstjenestene. Konsek lager saksframlegget, men bruker innkjøpsavdelingen i Værnesregionen som innkjøpsteknisk rådgiver for anskaffelsen. Innkjøpsavdelingen gjør også det praktiske arbeidet med anskaffelsen. Konsek har erfaring med lignende prosesser fra andre kommuner.

Trinn 3:

Anbudsdokumentet vedtas av kommunestyret.

Trinn 4:

Kontrollutvalget gjennomfører anbudsprosessen og innstiller på valg av revisjonsfirma. Kommunestyret fatter vedtak om valg av revisor i løpet av høsten/vinteren 2025.

Økonomiske konsekvenser

En endring av revisjonsordningen kan ha konsekvenser for Stjørdal kommunes revisjonskostnader og for kvaliteten på revisjonstjenestene. Hvordan en anbudskonkurranse slår ut på pris og kvalitet blir først klart når kommunestyret har valgt en ny revisor.

For Stjørdal kommune vil konkurranseutsetting gi to direkte økonomiske konsekvenser

- Ved uttreten får Stjørdal kommune tilbakebetalt andelsinnskuddet i Revisjon Midt-Norge, kr 200.000.
- Ved uttreten må kommunen betale kr 1.600.000 i pensjonsforpliktelser (engangspremie). KLP beregnet engangspremien 1. april 2024. Beregningen må gjøres på nytt ved uttreten, men blir trolig ikke vesentlig annerledes enn i 2024.

I tillegg blir det indirekte kostnader ved at Konsek og Værnesregionen bruker en del tid på anbudsprosessen og oppfølging av avtalen med det nye revisjonsselskapet.

Revisjonshonorar i sammenlignbare kommuner

Vi har innhentet kostnadsnivået fra sammenlignbare kommuner som har privat revisor. Der revisjonstjenestene er konkurranseutsatt er honoraret fast for regnskapsrevisjon, mens kostnadene til forvaltningsrevisjon varierer.

Rana og Stjørdal kommuner har timebudsjett for forvaltningsrevisjon, mens kommunene Alver og Bjørnafjords budsjett er i kronebeløp. Når timeprisen er ukjent, blir det umulig å gi en sikker sammenligning av kostnadene for revisjonstjenester i de fire kommunene. Beløpene kan likevel leses som en indikasjon på kostnadsnivået.

Utfordringen her er å sammenligne de selskapene som oppgir rammen for forvaltningsrevisjoner i timer og de som gjør det i kroner. Litt grovt regnet tilsier erfaringen at 550 timer og kr. 900.000 pr år gir ca. 1,5 forvaltningsrevisjoner pr år, eller 4 - 6 i løpet av fireårsperioden.

<u>Kommune</u>	<u>Innbyggertall</u>	<u>Revisjonshonorar</u>	<u>Forvaltningsrev.</u>	<u>Selskap</u>
Stjørdal	24.000	1.692.000	550 timer	RMN
Rana	27.000	1.653.000	550 timer	Deloitte
Alver	30.000	1.300.000	kr 900.000	KPMG
Bjørnafjord	26.000	1.356.000	kr 971.000	Deloitte

Kommunedirektørens rolle

Saken har oppstått på bakgrunn av den nevnte henvendelsen fra kommunedirektøren til kontrollutvalget. Sekretariatet vil påpeke at kommunedirektøren, ifølge kommuneloven med forskrifter, er avskåret fra å ha noen rolle i prosessen om valg av revisjonsordning, revisor eller sekretariat. Det er kommunestyret gjennom kontrollutvalget som utreder og saksbehandler slike spørsmål. Saken har dermed fått en inngang som ikke er i samsvar med lovverket. Kontrollutvalget og kommunestyret har likevel full anledning til å endre revisjonsordning.

Konklusjon

Sekretariatet har lagt til grunn at kontrollutvalget ønsket en sak som viser hvordan konkurranseutsetting av revisjonstjenestene kan foregå, og hvilke alternative revisjonsordninger som finnes. Dette ligger også til grunn for forslaget til vedtak.

Det ligger ikke til Konseks rolle å ha noen oppfatning om hvilken revisjonsordning som er best for Stjørdal kommune. Vi vil likevel påpeke at kommunestyret ikke har brukt handlingsrommet det har for å redusere kostnadene til revisjon. Det er eksempelvis mulig å

be kontrollutvalget om å redusere omfanget av forvaltningsrevisjon og andre revisjonsundersøkelser. Og kommunen kan som eier stille krav til kvalitet og internkontroll i Revisjon Midt-Norge i årsmøtet og på Eiermøter.

Slik vi oppfatter kontrollutvalget, så er ønsket om konkurranseutsetting økonomisk motivert. Saken viser at det ikke er noen umiddelbar økonomisk gevinst ved å skifte revisjonsordning. Kommunen får riktignok tilbake innskuddet på 200.000 kroner, men må løse ut pensjonsforpliktelsen på 1,6 millioner kroner ved en uttreden.

Når det gjelder oversikten over revisjonshonorar, så er det bare mulig å sammenligne kommunene som budsjetterer kostnadene til forvaltningsrevisjon på samme måte. Rana og Stjørdal budsjetterer med timer. Rana kommer noe bedre ut med totalt 39.000 kroner lavere årlig honorar. Kostnader til rådgiving kommer i tillegg. De to kommunene som budsjetterer med forvaltningsrevisjon i kroner kommer også ut relativt likt, med en total prisdifferanse på 56.000 kroner.

Vi har ikke vurdert kvaliteten på revisjonstjenestene, det ligger utenfor rammene av denne saken.